

## POSTANOWIENIE

Dnia 27 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Oktawian Nawrot (przewodniczący)

SSN Marek Dobrowolski

SSN Janusz Niczyporuk (sprawozdawca)

w sprawie z protestu Z.G.

przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej,

przy udziale Prokuratora Generalnego i Przewodniczącego Państwowej Komisji

Wyborczej,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw

Publicznych w dniu 27 czerwca 2025 r.,

postanawia:

**wyraża opinię, że zarzuty protestu są zasadne, lecz  
stwierdzone naruszenie nie miało wpływu na wynik wyborów.**

Marek Dobrowolski    Oktawian Nawrot    Janusz Niczyporuk

## UZASADNIENIE

Pismem z 16 czerwca 2025 r. (data stempla pocztowego) Z.G. (dalej: „skarżący”) złożył do Sądu Najwyższego protest wyborczy przeciwko ważności wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, zarzucając naruszenie przepisów ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy (tekst jedn. Dz.U. z 2025 r., poz. 365; dalej: „k.wyb.”), Konstytucji RP oraz przepisów wykonawczych, mających wpływ na przebieg i wynik głosowania, poprzez bezprawne pozbawienie skarżącego oddania głosu, tj.:

1. naruszenie art. 62 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 10 § 1 i § 2 k.wyb., polegającego na pozbawieniu skarżącego czynnego prawa wyborczego, który 21 listopada 2006 r. uzyskał ponownie pełnię praw publicznych;
2. naruszenie art. 18 § 1 i art. 29 § 1 k.wyb., polegającego na braku ujęcia skarżącego w spisie wyborców, pomimo zgłoszenia przez niego chęci wzięcia udziału w tegorocznych wyborach prezydenckich oraz niedopełnienia obowiązku wynikającego z k.wyb., polegającego na zgłoszeniu skarżącego na listę wyborców;
3. naruszenie art 36 § 7 k.wyb. w zw. z art 29 k.wyb., polegającego na braku skutecznej reakcji Obwodowej Komisji Wyborczej na stwierdzony brak nazwiska skarżącego w spisie osób uprawnionych do wzięcia udziału w głosowaniu, w tym ograniczenie się do nieformalnego połączenia telefonicznego przez pracownika Aresztu Śledczego w S. z Urzędem Miasta, który powinien wdrożyć oficjalną procedurę wyjaśniającą do 5 dni, przed dniem wyborów;
4. naruszenie art 127 pkt 1 Konstytucji RP, polegające na odmowie ujęcia skarżącego w spisie wyborców bez jego winy, naruszając zasadę powszechności wyborów, której gwarantem jest Konstytucja RP, zgodnie z którą uchybienia administracyjne są nieakceptowalne;
5. naruszenie art 102 pkt 10 k.k.w., polegającego na braku reakcji ze strony odpowiednich organów na zgłoszenie osadzonego, co do niemożności wzięcia przez niego wzięcia udziału w wyborach prezydenckich.

Biorąc pod uwagę powyższe, skarżący wniósł o:

1. dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z pisma obrońcy skarżącego z 4 czerwca 2025 r. oraz odpowiedzi na pismo z Aresztu Śledczego w S. z 9 czerwca 2025 r. celem wykazania prób dowiedzenia się, dlaczego skarżący nie znalazł się na liście osób uprawnionych do głosowania oraz braku jednoznacznej odpowiedzi na kierowane pismo;
2. wnikliwe zbadanie przedstawionego stanu faktycznego oraz ustalenie przyczyny niemożności wzięcia udziału w wyborach prezydenckich przez skarżącego oraz stwierdzenie, że w toku przeprowadzonego głosowania w utworzonej jednostce stanowiącej odrębny obwód głosowania w Areszcie

- Śledczym w S. 1 czerwca 2025 r. doszło do naruszenia przepisów k.wyb., polegającego na niedopuszczeniu skarżącego do głosowania;
3. wnikliwe zbadanie przedstawionego stanu faktycznego oraz ustalenie przyczyny niemożności wzięcia udziału w tegorocznych wyborach prezydenckich przez skarżącego;
  4. stwierdzenie, że w toku przeprowadzonego głosowania w utworzonej jednostce stanowiącej odrębny obwód głosowania w Areszcie Śledczym w S. 1 czerwca 2025 r., doszło do naruszenia przepisów k.wyb., polegającego na niedopuszczeniu skarżącego do wzięcia udziału w wyborach Prezydenckich;
  5. uznanie, iż nieformalne wyjaśnienie przez pracowników Zakładu Karnego, przyczyn nieumieszczenia osadzonego na liście wyborczej, a kolejno zaniechanie przez Obwodową Komisję Wyborczą, weryfikacji listy wyborczej (mimo uprzedniej sygnalizacji przez pracownika Zakładu Karnego), miało wpływ na wynik wyborów w danym obwodzie głosowania ewentualnie, w przypadku stwierdzenia wpływu na wynik w skali okręgu- zarządzenie powtórzenia wyborów;
  6. rozpoznanie niniejszego protestu wyborczego przez sędziów, którzy zostali powołani do pełnienia swojej funkcji na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie sprzed nowelizacji wprowadzonej ustawą o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw z dnia 8 grudnia 2017 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Instytucja protestu przeciwko ważności wyborów prezydenckich ma swoje konstytucyjne podstawy. Zgodnie bowiem z art. 129 ust. 2 Konstytucji RP, wyborcy przysługuje prawo zgłoszenia do Sądu Najwyższego protestu przeciwko ważności wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej na zasadach określonych w ustawie. Zasady te zostały obecnie zawarte w przepisach ogólnych art. 82 i art. 83 k.wyb. oraz w odniesieniu do wyborów Prezydenta RP w przepisach szczególnych, tj. art. 321-323 zamieszczonych w rozdziale 5 działu V tego aktu prawnego,

do których odsyła (w kwestii wskazania sądu właściwego do rozpoznania protestu oraz zasad jego wnoszenia i trybu rozpoznania) art. 83 k.wyb.

W świetle art. 82 § 2-5 k.wyb. prawo wniesienia protestu przysługuje wyborcom, których nazwiska są umieszczone w spisie wyborców w jednym z obwodów głosowania oraz przewodniczącemu właściwej komisji wyborczej i pełnomocnikowi wyborczemu. Sam protest wyborczy został zaś zdefiniowany w art. 82 § k.wyb., jako protest przeciwko ważności wyborów, ważności wyborów w okręgu lub wyborowi określonej osoby. Takie określenie protestu wyborczego koresponduje z brzmieniem powołanego wcześniej art. 129 ust. 2 Konstytucji RP, a jego konsekwencją jest zawarty w punktach 1 i 2 art. 82 § 1 k.wyb., katalog zarzutów, na których można oprzeć protest. Są nimi: (1) dopuszczenie się przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalanie wyników głosowania lub wyników wyborów oraz (2) naruszenie przepisów Kodeksu wyborczego dotyczących głosowania, ustalania wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów. Reasumując, przedmiotem protestu wyborczego jest ważność wyborów lub wyboru określonej osoby, a podstawę zakwestionowania tej ważności stanowią czyny przestępcze i delikty wyborcze rzutujące na przebieg głosowania, ustalanie jego wyników lub ustalanie wyników samych wyborów.

W myśl art. 321 § 1 i §3 k.wyb. oraz art. 322 § 1 i 2 k.wyb., również w przypadku wyborów Prezydenta RP, protest wyborczy skierowany przeciwko ważności wyborów wymaga zachowania formy pisemnej, a jego treść powinna obejmować sformułowanie zarzutów, o których mowa w art. 82 § 1 k.wyb. oraz przedstawienie lub wskazanie dowodów na ich poparcie

Odnosząc się do powyższego Sąd Najwyższy wyjaśnia, że protest spełnia wymogi określone treścią art. 321 § 3 k.wyb., gdyż skarżący wiąże podniesione naruszenie z niewykonaniem przez Państwową Komisję Wyborczą obowiązków wynikających z k.wyb. Ponadto, w związku z zarzutami sformułowanymi przez skarżącego w pierwszej kolejności należy zauważyć, że art. 12 § 1 k.wyb. stanowi, że w wyborach głosowanie przeprowadza się w stałych i odrębnych obwodach głosowania utworzonych na obszarze gminy, zgodnie natomiast z § 4 powyższego

przepisu rada gminy, w drodze uchwały, na wniosek wójta, tworzy odrębny obwód głosowania w zakładzie opieki zdrowotnej, domu pomocy społecznej, zakładzie karnym i areszcie śledczym oraz w oddziale zewnętrznym takiego zakładu i aresztu, jeżeli w dniu wyborów będzie w nim przebywać co najmniej 15 wyborców. Nieutworzenie obwodu jest możliwe wyłącznie w uzasadnionych przypadkach na wniosek osoby kierującej daną jednostką. Spis wyborców w powyższych jednostkach sporządza się na podstawie wykazów osób, które będą w nich przebywać w dniu wyborów, a wykazy takowe osoba kierująca daną jednostką przekazuje do urzędu gminy najpóźniej w 5 dniu przed dniem wyborów, co wynika z art. 29 § 1 i 3 k.wyb. Bardziej precyzyjne reguły co do tworzenia spisu wyborców w takich obwodach określono w § 6 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 29 grudnia 2014 r. w sprawie spisu wyborców (Dz. U. z 2019 r. poz. 727; dalej: rozporządzenie w sprawie spisu wyborców). Z § 6 ust. 5 powyższego rozporządzenia wynika wyraźnie, że kierujący zakładem, w którym utworzono obwód głosowania, powiadamia osoby objęte wykazem, że zostaną skreślone ze spisu wyborców w miejscu stałego zamieszkania i będą mogły głosować w wyborach wyłącznie w obwodzie głosowania utworzonym w zakładzie, a w innym obwodzie głosowania po uprzednim uzyskaniu zaświadczenia o prawie do głosowania z urzędu gminy, na której terenie położony jest zakład.

Przenosząc powyższe na grunt rozpoznawanej sprawy należy stwierdzić, że skarżący przedstawił dowody na okoliczność, że nie został on ujęty w spisie wyborców bez podstawy prawnej. W aktach sprawy są równocześnie dowody wskazujące na świadomość bezprawności tej sytuacji, skoro zasugerowano mu kierowanie skarg do Urzędu Miasta S. bądź bezpośrednio do Komisarza Wyborczego. Analiza treści protestu wyborczego wniesionego przez skarżącego prowadzi zatem do wniosku, że na skutek przeoczenia czy błędu członka jednej z obwodowych komisji wyborczych skarżący został pozbawiony prawa do oddania głosu. Oznacza to, że protest wyborczy skarżącego i zawarty w nim zarzut są zasadne.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy, działając na podstawie art. 323 § 1 i 2 k.wyb., postanowił jak w sentencji.

[a.ł.]

